

Posudek na rigorózní práci Jany Teichmanové: Osobnost Celdy Kloučka a jeho dílo

(Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, Ústav pro dějiny umění, 2007)

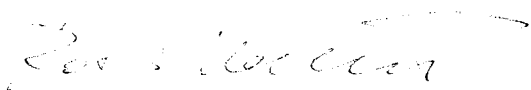
Tvorba sochaře a dekorátéra Celdy Kloučka byla sice v dosavadní literatuře - zvláště v pracích o české secesi - zmiňována a oceňována, nebyla však sledována ve svém celku a vývojovém směřování. Právě to si klade autorka rigorózní práce za svůj cíl a dokumentuje Kloučkovo dílo počínaje striktně historizujícími inspiracemi, čerpanými zvláště za berlínského a později frankfurtského pobytu, přes dlouholeté působení na pražské Uměleckoprůmyslové škole, doprovázené úzkou spoluprací s architekty Antonínem Wichlem, Friedrichem Ohmannem, Osvaldem Polívkou či Matějem Blechou, až po pozdní, zčásti nerealizované návrhy z 20. let. Jana Teichmanová se přitom ve svém výkladu neutápí v biografických podrobnostech, ale soustředí se na "progresivní vývoj" Kloučkova dekorativismu. Správně upozorňuje na prvky oživující historický stylový kánon, zvláště na charakteristické dětské postavy přinášející do výzdobného systému dynamiku a lyrismus, a poté na sílící naturalismus, patrný zvláště od poloviny 90. let a ohlašující nové spojení člověka a přírody. Na příkladu rostlinných motivů a maskaronů v podobě ženských masek (objevujících se např. již ve výzdobě Zemské banky z let 1895-1896) ukazuje počínající manifestace secesního dekoru a s ním spjaté nové citovosti, na niž právě v Kloučkově případě upozornil již dříve Petr Wittlich. Autorka na základě vlastních rešerší podrobně dokládá zmíněnou vývojovou linii, směřující od naturalismu k secesní stylisaci přírodních motivů, a to jak v oblasti dekorativních architektonických prvků, zvláště štuků, tak v oblasti keramické produkce vzešlé z Kloučkova ateliéru. Sympatické je, že v úvodu této materiálově bohaté kapitoly autorka nejprve obecněji pojednává o secesním ornamentu jako generalizujícím principu tvorby a poté přibližuje dobové ornamentální vzory na příkladu předlohových alb a vzorníků Kloučkových současníků (J. Kotěry, F. Anýže, J. Skuhřavého a dalších). Stejně vhodně je podle mne pojata poslední kapitola, věnovaná soutěžím a výstavám a obsahující například další zhodnocení zajímavých uměleckořemeslných prací Kloučkova ateliéru, tentokrát v souvislosti s výstavními soubory pro Paříž 1900 a Saint Louis 1904.

Celkové pojetí práce je koncepční a díky závěrečnému katalogovému soupisu všech realizovaných děl i velmi přehledné. Autorka prokázala schopnost samostatného zpracování

rukopisných a tištěných pramenů, dohledala reakce dobového českého tisku, prošla archivní fondy (PNP, AHMP, NA) i rodinnou pozůstalost. Zřejmě největším přínosem pak bylo prostudování konvolutů kreseb a dokumentace, uložených ve fondech Uměleckoprůmyslového musea v Praze (600 listů), v Národní galerii v Praze a v Západočeské galerii v Plzni. Další detailní zpracování těchto souborů včetně všech návrhových skic by samozřejmě přesáhlo stanovený cíl a téma, byť by zde mohly být dohledány ještě některé dílčí údaje pro soupis díla (např.: do soupisu realizací lze zařadit kyvadlové hodiny z roku 1879 nebo doplnit údaje k "čestnému daru" řediteli Klaudymu - cizelérskou práci zde provedl prof. Emanuel Novák atd.).

Nejen po obsahové, ale i po formální stránce působí práce velmi solidním dojmem. Obrazová dokumentace je přínosná a promyšleně sestavená v úzké návaznosti na textovou část. Drobné připomínky mám jen k několika citacím textů, někdy spíše volně parafrázovaných než citovaných (např. na str. 33: pozn. 53, str. 51: pozn. 100, str.63: pozn. 135).

Závěr: Janě Teichmanové se podařilo přesvědčivým způsobem osvětlit osobnost a tvorbu Celdy Kloučka a ukázat jej jako pozoruhodného prostředníka mezi pozdním historismem a nastupující generací modernistických tvůrců. Její práce podle mého soudu zcela splňuje požadavky kladené na práci rigorózní, hodnotím ji jako výbornou a doporučuji k obhajobě.

PhDr. Radim Vondráček